

**DIE VIGESIMA TERTIA IUNII
DE S. ETHELDREDA REGINA VIRGINE,
ABBATISSA ELYENSI IN ANGLIA.
VITÆ COMPENDIUM**

Ex libro IV Historiæ Bedæ capite XIX.

[1] **Acceptit autem Rex Egfridus conjugem nomine Edildridam, Annæ regis Orientalium Anglorum, cujus sæpe mentionem fecimus; viri bene religiosi, ac per omnia mente & opere egregii: quam & alter ante illum vir habuerat uxorem, Princeps videlicet Australium Girviorum, vocabulo Tonbert: sed illo post modicum temporis, ex quo eam accepit, defuncto, data est Regi præfato. Cujus consortio cum uteretur duodecim annis, [Ediltrudis in conjugio permanet Virgo:] perpetua tamen mansit virginitatis integritate gloriosa, sicut mihi met (sciscitanti cum hoc, an ita esset, quibusdam venisset dubium) beatæ memoriæ Vuilfridus Episcopus referebat, dicens se testem virginitatis ejus esse certissimum; adeo ut Egfridus promiserit se ei terras ac pecunias multas esse donaturum, si Reginæ posset persuadere ejus uti connubio, quia sciebat illam nullum virorum plus illo diligere. Nec diffidendum est, nostra etiam ætate fieri potuisse, quod ævo præcedente aliquoties factum fideles historiæ narrant, donante uno eodemque Domino, qui se nobiscum usque in finem seculi manere pollicetur. [Matth. 18.] Nam etiam signum divini miraculi quo ejusdem feminæ sepulta caro corrumpi non potuit, indicio est, quod a virili contactu incorrupta perduraverit. Quæ multum diu Regem postulans, ut seculi curas relinquere, atque in monasterio tantum vero Regi Christo servire permetteretur; ubi vix aliquando impetravit, [petit monasterium:] intravit monasterium Ebbæ Abbatissæ, quæ erat amita Egfridi Regis, positum in loco quem**

Coludi urbem nominant, accepto velamine Sanctimonialis habitus a præfato Antistite Vuilfrido.

Post annum vero ipsa facta est Abbatissa in regione, quæ vocatur Elge: [fit Abbatissa:] ubi constructo monasterio, Virginum Deo devotarum perplurium Mater Virgo, & exemplis vitæ cœlestis esse cœpit, & monitis. De qua ferunt, quia ex quo monasterium petiit, numquam lineis, sed solum laneis vestimentis uti voluerit, raroque in calidis balneis, præter imminentibus solenniis maioribus, verbi gratia, Paschæ, Pentecostes, Epiphaniæ, lavari voluerit; & tunc novissima omnium, lotis prius suo suarumque ministrarum obsequio ceteris, quæ ibi essent, famulabus Christi. Raro etiam, præter majora solennia vel arctiorem necessitatem, [jejunium fere perpetuum servat,] plus quam semel per diem manducaverit semper, si non infirmitas gravior prohibuisset & tempore matutinæ Synaxeos usque ad ortum diei, in ecclesia precibus intenta perstiterit. Sunt etiam, qui dicunt, quod per prophetiæ spiritum, & pestilentiam, qua ipsa esset moritura, prædixerit; & numerum quoque eorum, qui de suo monasterio hoc essent de mundo rapiendi palam cunctis præsentibus intimaverit. [abit e vita:] Rapta est autem ad Dominum, in medio suorum post annos septem ex quo Abbatissæ gradum susceperat: & æque, ut ipsa jusserat, non alibi quam in medio eorum juxta ordinem, quo transierat, ligneo in locello sepulta.

[3] Cui successit in ministerium Abbatissæ soror ejus Sexburga, quam habuerat in conjugem Earconbertus Rex Cantuariorum: & cum sexdecim annos esset sepulta, placuit eidem sorori Abbatissæ levare ossa ejus, & in locello novo posita, in ecclesiam transferri: jussitque quosdam e Fratribus quærere lapidem, de quo locellum in hoc facere possent. Qui ascensa navi (ipsa enim regio Elge undique est aquis & paludibus circumdata, neque lapides majores habet) venerunt ad civitatulam

quamdam desolatam, non procul inde sitam, quæ lingua Anglorum Grandacestir vocatur; & mox invenerunt juxta muros civitatis locellum, de marmore albo pulcherrime factum, operculo quoque similis lapidis aptissime tectum. [Post multos annos corpus defunctæ incorruptum invenitur,] Unde intelligentes, a Domino suum iter esse prosperatum, grates agentes, retulerunt ad monasterium. Cumque corpus sacræ Virginis ac Sponsæ Christi aperto sepulcro esset prolatum in lucem, ita incorruptum inventum est, acsi eodem die fuisset defuncta, sive humo condita: sicut & præfatus Antistes Vuilfridus, & multi alii, qui novere, testantur. Sed certiori notitia medicus Cinfridus, qui & morienti illi, & elevatæ de tumulo adfuit, referre erat solitus; quod illa infirmata, habuerat tumorem maximum sub maxilla: Et jusserunt me, inquit, incidere tumorem illum, ut efflueret noxius humor, qui inerat. Quod dum facerem, videbatur illa per biduum aliquanto levius habere, ita ut multi putarent, quod sanari posset a languore. Tertia autem die prioribus aggravata doloribus, & rapta confestim de mundo, dolorem omnem ac mortem perpetua salute ac vita mutavit.

[4] Cumque post tam multos annos elevanda essent ossa de sepulcro, & extento desuper papilione, omnis Congregatio, hinc Fratrum, inde Sororum, psallens circumstaret, ipsa autem Abbatissa intus cum paucis, ossa elevatura & delatura intrasset; repente audivimus Abbatissam intus clara voce proclamare; Sit gloria nomini Domini. Nec multo post clamaverunt me intro, [& curatum vulnus sub mortem factum.] reserato ostio papilionis: vidique elevatum de tumulo & positum in lectulo corpus sacræ Deo Virginis, quasi dormientis simile. Sed & discooperto vultus indumento, monstraverunt mihi etiam vulnus incisuræ, quod feceram curatum; ita ut mirum in modum pro aperto & hiante vulnere, cum quo sepulta erat, tenuissima tunc cicatricis vestigia apparerent. Sed & linteamina omnia, quibus involutum erat corpus, integra

apparuerunt, & ita nova, ut ipso die viderentur castis ejus membris esse circumdata. Ferunt autem, quia cum præfato tumore ac dolore maxillæ sive colli premeretur, multum delectata sit hoc genere infirmitatis, ac solita dicere: Scio certissime, quia merito in collo pondus languoris porto, in quo juvenulam memini me supervacua monilium pondera portare: & credo, quod ideo me superna pietas dolore colli voluit gravari, ut sic absolvat a reatu supervacuæ levitatis, dum mihi nunc pro auro & margaritis, de collo rubor tumoris ardorque promineat.

[5] Contigit autem tactu indumentorum eorumdem, & dæmonia ab obsessis fugata corporibus, & infirmitates alias aliquoties esse curatas: & loculum, in quo primo sepulta est, nonnullis oculos dolentibus saluti fuisse perhibent: qui cum suum caput eidem loculo apponentes orassent, mox doloris sive caliginis incommodum ab oculis amoverunt. Laverunt igitur Virginis corpus, & novis indutum vestibus intulerunt in ecclesiam; atque in eo, quod allatum erat, [Translatio in novum loculum.] sarcophago posuerunt, ubi usque hodie in magna veneratione habetur. Mirum vero in modum ita aptum corpori Virginis sarcophagum inventum est, acsi ei specialiter præparatum fuisset: & locus quoque capitis seorsum fabrefactus, ad mensuram capitis illius aptissime figuratus apparuit. Est autem Elge in provincia Orientalium Anglorum, regio familiarum circiter sexcentarum, in similitudinem insulæ, vel paludibus (ut diximus) circumdata, vel aquis; (unde & a copia anguillarum, quæ in eisdem paludibus capiuntur, nomen accepit) ubi monasterium habere desideravit memorata Christi famula, quoniam de provincia eorumdem Orientalium Anglorum ipsa, ut præfati sumus, carnis originem duxerat.

ANNOTATA. D. P.

Qui Bedæ Historiam Anglosaxonice redditam a Rege Alfredo, una cum contextu Latino Bedæ curavit imprimendam; tam utilis quam fidelis in Annotatis; ut est ubique intentus ad omnia & singula loca enervanda, ex quibus Catholici confirmari possint in sua religione, & novitiæ superstitionis agnoscere vanitatem, fidei majoribus suis prædicatæ contrariam; magnam hic vim ponit in verbo perhibent, quasi non suo id ingenio Beda, sed vulgi credulitatem contemnens scripserit. Verum adeo evidens est Bedæ sensus, miracula per Sanctorum Reliquias patrata pluries affirmantis, ut eum velle exemplis probare, esset iis loqui qui Bedam numquam legerint. Sufficiet Hymnus infra descriptus in Actis prolixioribus num. 741.

Alfridus, rem clarius explicaturus, periphrasi hac utitur: Illi autem caput suum oculosque affixerunt, & ad illum (scilicet loculum) oraverunt. Hic totis insurgit viribus malignus Scholiastes Regem ipsum superstitionis insimulans, quam nequiverit dissimulare. Ut autem solum Deum, & semper, numquam Sanctos orari posse persuadeat; adducit Homiliam quamdam de Oratione Moysis, ubi monentur Christiani, in quavis difficultate semper Deum invocare; & Quid erit, inquit auctor, si nolimus Jesum invocare? Quasi qui Sanctos orent, [Sanctorum invocatio,] per ipsos non orent semper Deum; & ad illos velle suas preces dirigere, sit nolle Jesum invocare. Aliter scimus & oramus Catholici. Eodem allegat fragmentum alterius Homiliæ, apud Anglosaxones in festo Sanctorum omnium legi solitæ, quia ibi expressam eorum invocationem non invenit vel usurpatam vel commendatam: nec animadvertit quid significant hæc ab eo producta verba, Sanctis hisce omnibus prædictis, hoc est Angelis hominibusque Dei electis, hujus diei honor in Ecclesia fidei celebratur, illis in honorem, nobis auxilium,

ut nos per illorum intercessionem illis assimilemur. Quomodo vult auxilium ab iis nobis provenire, quos vetat invocare?

Ita finitur cap. 19 lib. 3, & sequitur 20 totum translatum in Vitam sequentem, [virginitas Sanctæ laudata versibus Bedæ] prout ipsum legi poterit num. 74; exactum ad editionem Petri Francisci Chiffletii, præ ceteris accuratam, unde nostri ecgraphi menda nonnulla licuit corrigere. Alfredus vertere Caput illud prætermisit, quia diffidebat se posse Hymnum pari elegancia Anglosaxonico metro reddere, nec ad Historiam omnino erat necessarius. [& miraculis commendata.] Eo loco editor, Cantabringensis Academicus, Saxonice exhibet & ex Academiae suæ membranis initium cujusdam panegyricæ orationis & anniversariæ; Quam, inquit, loco publicæ Homiliæ popellus noster (nequit ille scilicet nisi contemptim loqui de Sanctorum cultoribus) imbibere solebat, quæque hodie demonstrabit, honore quanto S. Ethldritham Anglicana gens antiquitus habuerit. Ejus hæc est Latina versio.

Scribemus modo, quantumvis mirabile existat, de S. Ethldritha, Anglicana illa Virgine, quæ cum duobus maritis una fuit, attamen virgo permansit; sicut miracula ostendunt quæ sæpius operatur. Anna dictus est pater ejus, Orientalium Saxonum Rex; vir perquam Christianus, prout operibus ipsis testatus est; totaque ejus progenies a Deo nobilitata fuit. Tunc Ethldritha cuidam Principi dabatur in uxorem: noluit tamen virginitatem ejus per conjugium deleri, sed in puritate illam conservavit. Deus enim cum sit, omnia potest quæ velit, multisque modis suam potentiam ostendit. Tunc obiit Princeps, cum ita Deus voluisset. Data autem fuit Ecgfritho Regi, annosque duodecim in Regis hujus connubio permansit Virgo; sicut miracula multa gloriæ suæ & virginitatis sæpe testantur.

Iesum dilexit illa, qui illam intemeratam servavit; Deique ministros honoravit, quorum unus Wilfridus Episcopus fuit &c. Legant hæc antiquitatis & fidei Anglicanæ monumenta, virginitatis & continentiæ osores: miracula vero, ad utriusque probationem divinitus patrata, agnoscant vel inviti pseudoeuangelici ministelli, & erubescant si possent: ego hæc, ut vetustiora, præmittere volui Vitæ, post medium seculum XI scriptæ.